

КАМ'ЯНЕЦЬ-ПОДІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ІВАНА ОГІЄНКА
Педагогічний факультет
Кафедра теорії та методик дошкільної освіти

Дипломна робота магістра

з теми: **«РОЗВИТОК ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДОШКІЛЬНОМУ
ВІЦІ ЗАСОБАМИ КОМП'ЮТЕРНИХ ІГОР»**

Виконала: студентка 2 курсу,
групи DO1-M19z,
спеціальності 012 Дошкільна освіта
за освітньо-професійною програмою
Дошкільна освіта з додатковою
спеціальністю 013 Початкова освіта
(заочна форма навчання)

Галонська Надія Олегівна

Керівник: **Панчук Н. П.**,
кандидат психологічних наук,
доцент

Рецензент: **Федорчук В. В.**,
кандидат педагогічних наук, доцент,

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДОШКІЛЬНИКІВ ЗАСОБАМИ КОМП'ЮТЕРНИХ ІГОР.....	7
1.1 Психологічні особливості розвитку творчих здібностей дошкільників	7
1.2 Роль комп'ютерної гри у становленні особистості в дошкільному віці.....	12
1.3 Розвиток творчих здібностей дошкільника засобами комп'ютерних ігор..	19
Висновки до першого розділу	30
РОЗДІЛ 2 ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ ПРОБЛЕМИ РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ У ДОШКІЛЬНОМУ ВІЦІ.....	31
2.1 Методологічні основи дослідження особливостей розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку.....	31
2.2 Методи дослідження	35
2.3 Результати дослідження розвитку творчих здібностей дошкільників.....	38
Висновки до другого розділу	45
РОЗДІЛ 3 КОМП'ЮТЕРНІ ІГРИ В РОЗВИТКУ ТВОРЧИХ ЗДІБНОСТЕЙ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ	46
3.1 Теоретичні основи програми розвитку творчих здібностей дошкільників засобами комп'ютерних ігор.....	46
3.2 Програма розвитку творчих здібностей у дошкільному віці засобами комп'ютерних ігор	49
3.3 Динаміка показників творчих здібностей дошкільників	75
3.4 Рекомендації щодо розвитку творчих здібностей дітей дошкільного віку в процесі комп'ютерної гри	80
Висновки до третього розділу	84
ВИСНОВКИ.....	86
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	89
ДОДАТКИ.....	97

ВСТУП

Актуальність дослідження. У Законах України «Про освіту», «Про дошкільну освіту», Положенні про дошкільний навчальний заклад, державних національних програмах «Освіта» (Україна ХХІ століття) головна увага звернена на розвиток суспільства, що значною мірою залежить від творчості та активності його членів. Першочергові завдання сучасної дошкільної освіти заключаються в пошуку шляхів та засобів розвитку обдарованостей та здібностей, створенні умов для актуалізації творчого потенціалу дошкільника. Здійснено ряд досліджень, які стосуються питань психології творчості та розвитку творчих здібностей (В. А. Крутецький, Н. С. Лейтес, М. М. Поддьяков, Б. М. Теплов). Проблеми розвитку обдарованості та творчих здібностей в дошкільному дитинстві висвітлено в працях О. М. Дьяченко, І. І. Карабаєвої, О. В. Киричука, О. І. Кульчицької, Л. Г. Чорної, Т. В. Яценко та інших.

Ігрові технології посідають особливе місце у навчально-виховному процесі закладів дошкільної освіти. Як один з різновидів інтелектуальних ігор комп'ютерні ігри включені у програму дошкільної освіти. Вперше їх було внесено у програму виховання і навчання дітей від 3 до 7 років «Дитина». Важливого значення саме комп'ютерним іграм у розвитку інтелекту та пізнавальних здібностей дітей надають (Т. В. Корнілова, В. О. Моляко, Н. І. Пов'якель, М. Л. Смульсон, Н. Б. Шумакова та ін.). Також наковці в сфері проблеми комп'ютерних ігор підкреслюють, що розширення мультимедійного простору та комп'ютерних ігор зокрема, може негативно впливати на фізіологічний, емоційний, особистісний розвиток дошкільника (А. Г. Шмельова, Ю. В. Фомічова). В ході теоретичного аналізу досліджень проблеми використання комп'ютерних ігор дітьми дошкільного віку ми пеобачили, що на сучасному етапі досліджень, присвячених даній проблематиці, дуже мало. Таким чином, значущість проблеми та її недостатнє вивчення зумовили актуальність і вибір теми дослідження: «Розвиток творчих здібностей у дошкільному віці засобами комп'ютерних ігор».

Мета дослідження: заключалась у тому, щоб зробити теоретичний аналіз та експериментально дослідити психологічні особливості та умови розвитку творчих здібностей старших дошкільників засобами комп'ютерних ігор, розробці програми розвитку.

Завдання дослідження:

1. Здійснити аналіз теоретичних підходів до дослідження проблеми розвитку творчих здібностей дошкільників засобами комп'ютерних ігор.
2. Емпірично дослідити особливості розвитку творчих здібностей дошкільників.
4. Розробити авторську програму розвитку творчих здібностей дошкільників засобами комп'ютерних ігор.
5. Розробити методичні рекомендації розвитку творчих здібностей старших дошкільників засобами комп'ютерних ігор.

Об'єкт дослідження: творчі здібності старших дошкільників.

Предмет дослідження: розвиток творчих здібностей старших дошкільників засобами комп'ютерних ігор.

Методи дослідження: у процесі дослідження для розв'язання поставлених завдань використано комплекс **методів:** загальнотеоретичні: аналіз, порівняння, синтез, класифікація, узагальнення; емпіричні: психолого-педагогічний експеримент (констатувальний, формувальний), спостереження, бесіди, тестування для виявлення рівня розвитку творчих здібностей дошкільників; методики: визначення творчої легкості за допомогою методик «WPPSI «Лабіринти» Д. Векслера, творчої оригінальності – «Танграми» О. І. Кульчицької, Л.Г. Чорної, творчої гнучкості – «Завершення фігури» Е. П. Торренса, творчої продуктивності – «Слова на літеру К» О.І. Кульчицької, Л.Г. Чорної, творчої уяви – «Творча уява» Г.П. Лаврентьєва, Т.М. Титаренко, методи математично-статистичної обробки даних.

Практичне значення дослідження полягає в тому, що підібрані нами методики діагностики рівнів розвитку здібностей старших дошкільників та програма їх цілеспрямованого розвитку можуть бути використані у роботі

працівників закладів дошкільної освіти та батьків дітей. Результати проведеного теоретичного та експериментального дослідження можуть використовуватись у професійній підготовці педагогів закладів дошкільної освіти при вивченні курсів вікової та педагогічної психології.

Експериментальна база дослідження: дослідження проводилося на базі дошкільного навчального закладу «Сонечко» м. Тербовля Тернопільської області. В дослідженні взяли участь 22 дошкільників.

Апробація результатів роботи: Основні положення і результати дослідження були висвітлені у доповідях та обговорені у виступах та схвалені на наступних наукових зібраннях: I Міжнародна наукова студентська конференція «Молодь і науковий прогрес у соціально-економічному та освітньому просторі суспільства» (15-16 листопада 2019 р., м. Кам'янець-Подільський); регіональна науково-практична конференція «Сучасне освітнє середовище закладу дошкільної освіти як чинник особистісного розвитку дитини» (19 грудня 2019 р., Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський); Всеукраїнський круглий стіл «Сучасна українська школа: інноваційність та відповідальність» (17 березня 2020 р., до 100-річчя кафедри педагогіки та управління навчальним закладом); X Всеукраїнські психолого-педагогічні читання, присвячені пам'яті доктора педагогічних наук, професора Федоришина Бориса Олексійовича «Професійна орієнтація: стан і перспективи розвитку» (18 травня 2020 р., м. Київ); конференція студентів і магістрантів за підсумками НДР у 2019 р. (23-24 вересня 2020 р., Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський); II Всеукраїнська науково-практична конференція «Технології виховання і розвитку дітей в умовах сучасного закладу дошкільної освіти» (29 вересня 2020 року, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський); IV Всеукраїнська науково-практична конференція «Від творчого педагога до творчої дитини: гармонія партнерської взаємодії» (28-29

жовтня 2020 року, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, м. Кам'янець-Подільський).

Публікації: результати наукової роботи опубліковані у наукових збірниках праць:

1. Галонська Н. О. Психолого-педагогічні умови розвитку творчих здібностей старших дошкільників засобами комп'ютерних ігор // Молодь і науковий прогрес у соціально-економічному та освітньому просторі суспільства: Матеріали I Міжнародної наукової студентської конференції (15-16 листопада 2019 р.). У 3 Т. Кам'янець-Подільський: Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний соціально-економічний коледж, 2019. Т.3. Соціальна робота. С. 21-24.

2. Галонська Н. О. Підготовка майбутнього фахівця до розвитку творчих здібностей старших дошкільників // Профорієнтація: стан і перспективи розвитку: збірник матеріалів X ювілейних Всеукраїнських психолого-педагогічних читань, присвячених пам'яті доктора педагогічних наук, професора Федоришина Бориса Олексійовича / за ред. Н. В. Павлик. Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, 2020. 147 с. С. 27-31.

3. Галонська Н. О. Використання комп'ютерних ігор у розвитку креативних здібностей дітей старшого дошкільного віку / Збірник матеріалів IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Від творчого педагога до творчої дитини: гармонія партнерської взаємодії» // Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, кафедра теорії та методик дошкільної освіти, управління освіти і науки Кам'янець-Подільської міської ради; [відп. секр. І.Л. Пукас]. Київ: Мілуніум, 2020. 395 с.

Структура роботи: робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Список використаних джерел налічує 71 найменування. Основний зміст роботи викладений на 97 сторінках і містить 11 таблиць. Загальний обсяг роботи - 119 сторінок комп'ютерного набору.

ВИСНОВКИ

Творчі здібності дитини – це здатність особистості створювати незвичні ідеї, відходити від традиційних схем мислення, виявляти оригінальність у вирішенні проблемних ситуацій.

Творчі здібності – це вміння дивуватись, уявляти і вигадувати, пізнавати, знаходити розв'язок в нестандартних ситуаціях; це спрямованість до відкриття та створення нового, вміння нестандартно вирішувати завдання, легко розуміти та продукувати велику кількість варіантів розв'язку за певний період часу. Розвиток творчих здібностей призводить до формування творчої обдарованості як інтегрального особистісного новоутворення.

Розвиток творчої особистості розглядається як процес розв'язання особистісно-значущих та соціально-детермінованих творчих завдань, в процесі яких дошкільник набуває необхідних якостей, пов'язаних з різними аспектами життєдіяльності.

Творчі здібності проявляються і активізуються, коли дитина орієнтується не на прийнятий шаблон, а пропонує і реалізовує оригінальні шляхи розв'язання як практичних, так і ігрових завдань, в процесі прояву творчості отримує такі її продукти, як малюнок, казка, оповідання, аплікація тощо.

Критеріями творчих здібностей у старшому дошкільному віці є такі, як: творча легкість (показники: здібність до різностороннього розгляду предмета, здатність брати до уваги при прийнятті рішення різноманітні фактори, здібність легко засвоювати новий матеріал, вміння швидко та вільно переключати думки, легко розв'язувати проблемні завдання); творча оригінальність (показники: здібність видумувати нові ідеї, вносити нове у відоме завдання, відходити від зразків, виходити за межі заданої іншими ситуації, самостійно вибирати вид діяльності, матеріали, створювати новий продукт); творча гнучкість (показники: здібність вільно переключатися з одного способу вирішення поставленого завдання на інший, переносити способи дій з одного виду на інший вид діяльності, використовувати

предмети-замінники, багатозначні слова, створювати різні ідеї у дещо обмеженій ситуації); творча продуктивність (показники: здібність утворювати нові слова, рифми, нові сюжети, ролі, вироби, зображення, вміння перебудовувати елементи в нових поєднаннях); творча уява (здібність подумки поєднувати образи в нові комбінації, уявляти можливі зміни дійсності, створювати фантастичні ідеї, прогнозувати, передбачати, висувати гіпотези, виділяти головне в рамках однорідних явищ та втілювати його в образі, грі).

Виділені критерії та показники дали можливість виділити дуже високий, високий, середній, низький та дуже низький рівні розвитку творчих здібностей дошкільників. Експериментально встановлено, що у старших дошкільників переважають середній та низький рівні розвитку творчих здібностей.

Ігрові техніки, комп'ютерні посідають важливе місце у навчально-виховному процесі закладів дошкільної освіти. До програми виховання старших дошкільників внесено комп'ютерні ігри як засіб розвитку дитячого інтелекту та гностичних здібностей. Такі властивості комп'ютерної гри, як побудова та передбачення різних ситуацій, творчий пошук, оригінальні варіанти вирішення проблемного завдання, гнучке використання різних вмінь та навичок сприяють забезпеченню розвитку творчих здібностей за критеріями творчої оригінальності, творчої уяви, творчої гнучкості.

Психолого-педагогічними умовами ефективного застосування комп'ютерних ігор є такі: розвиток саморегуляції поведінки дитини в процесі занять комп'ютерними іграми; помірковане та обдумане сприймання комп'ютера як технічного пристрою; дотримання правил роботи за комп'ютером та правил поведінки в процесі комп'ютерних ігор; вироблення навичок здійснення релаксації; здібність самостійно вибирати жанр гри, зміст, рівень складності, систему управління, планувати комп'ютерні ігри творчого та дослідницького змісту.

Розроблена авторська програма розвитку творчих здібностей дошкільників засобами комп'ютерних ігор передбачає проведення безпосередньої роботи з вихованцями старшого дошкільного віку.

У структурі розвитку творчих здібностей виділено жанри комп'ютерних ігор відповідно критеріям творчих здібностей: творча легкість (циклічні), творча оригінальність (логічні), творча гнучкість (пригодницькі), творча продуктивність (стратегії), творча уява (покрокові стратегії).

Розроблено методичні рекомендації щодо розвитку творчих здібностей старших дошкільників, які включають: продумане планування комп'ютерних ігор у освітньому процесі закладів дошкільної освіти; рекомендації до доцільного підбору комп'ютерних ігор, методичний супровід до проведення ігор, що передбачає діалогічне спілкування педагога та дітей, завчасне продумування питань, включення вибору, релаксації, успіху, визнання тощо, забезпечення сприятливих умов для проведення комп'ютерних ігор в дошкільному освітньому закладі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Акимова М. К., Козлова В. Т. Диагностика умственного развития детей. СПб.: Питер, 2006. 240 с. (Серия “Детскому психологу”). С. 76.
2. Андрущук О. В. Роль гри у розвитку творчих здібностей старших дошкільників // Міжнародний науковий форум: соціологія, психологія, педагогіка, менеджмент : збірник наукових праць. Київ ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2014. Вип. 16. 256 с. С. 161–168.
3. Базовий компонент дошкільної освіти / А. М. Богуш, Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, Н. В. Гавриш, О. П. Долинна та ін. // Вихователь-методист дошкільного закладу спецвипуск. Київ: Видавництво, 2012. 26 с.
4. Беленька Г. В., Голота Н. М., Гончаренко А. М. Розвиток дитини-дошкільника: сучасні підходи та освітні технології: монографія. Київ, 2009. 272 с. С. 56-46.
5. Богоявленська Д. Б. Вчора і сьогодні психології творчості. Москва: Наука; Сенс, 2000. 549 с. С. 186-198.
6. Бугайова Н. М. Профілактика інтернет-залежності в перебігу електронного навчання // Теорія та методика електронного навчання: збірник наукових праць. Випуск 1. Кривий Ріг: Видавничий відділ НметАУ, 2010. 263 с. С. 24-28.
7. Векслер Д. WPPSI (Wechsler Preschool and Primary Scale of Intelligence) для дітей від 4 до 6,5 років) [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу:
http://psylab.info/%D0%A2%D0%B5%D1%81%D1%82_%D0%92%D0%B5%D0%BA%D1%81%D0%BB%D0%B5%D1%80%D0%B0/%D0%94%D0%B5%D1%82%D1%81%D0%BA%D0%B8%D0%B9_%D0%B2%D0%B0%D1%80%D0%B8%D0%B0%D0%BD%D1%82.
8. Веккер Л. М. Психика и реальность: Единая теория психических процессов. Учебное пособие для студентов ВУЗов. Москва: Смысл, 2000. 412 с. С. 671-679.

9. Волосяк А. А. Впровадження та поширення інформаційно комунікаційних технологій у роботі дошкільного навчального закладу з дітьми, педагогами, батьками та громадськістю : тематичний збірник праць / упоряд.: А. А. Волосяк; за заг. редакцією Л. А. Шишолік. Рівне : РОППО, 2015. 85 с. С. 36.

10. Галант Ю. Угроза обществу. Игромания // Журнал прикладной психологии. 2004. № 12. С. 58.

11. Галонська Н. О. Психолого-педагогічні умови розвитку творчих здібностей старших дошкільників засобами комп'ютерних ігор // Молодь і науковий прогрес у соціально-економічному та освітньому просторі суспільства: Матеріали I Міжнародної наукової студентської конференції (15-16 листопада 2019 р.). У 3 Т. Кам'янець-Подільський: Подільський спеціальний навчально-реабілітаційний соціально-економічний коледж, 2019. Т.3. Соціальна робота. С. 21-24.

12. Галонська Н. О. Підготовка майбутнього фахівця до розвитку творчих здібностей старших дошкільників // Профорієнтація: стан і перспективи розвитку: збірник матеріалів X ювілейних Всеукраїнських психолого-педагогічних читань, присвячених пам'яті доктора педагогічних наук, професора Федоришина Бориса Олексійовича / за ред. Н. В. Павлик. Київ: Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих імені Івана Зязюна НАПН України, 2020. 147 с. С. 27-31.

13. Гершунский, Б. С. Компьютеризация в сфере образования: проблемы и перспективы. Москва: Педагогика, 1987. С.264. Режим доступа: <http://www.biblioclub.ru/index.php?page=book&id=88233>.

14. Горвиц Ю. М., Чайнова Л. Д. Компьютеры для детей: психологические проблемы безопасности и комфорта // Психологический журнал. 1994. №4. С.63-65.

15. Гурьев С. В. Информационные компьютерные технологии как эффективное средство в образовательном процессе детей старшего дошкольного возраста [электронный ресурс] // Екатеринбург: Российский

государственный профессионально–педагогический университет Режим доступу до ресурсу: http://256.ru/publish/publ-stat.php?page=stat-guriev_i.

16. Грамолін В. В. Навчальні комп'ютерні ігри. Інформатика та освіта. 1994. № 4. С. 34.

17. Джишкаріани Т. Д., Кокарев И. С. Влияние СМИ на формирование личности подростков как педагогическая проблема [Электронный ресурс] // Студенческий научный форум Режим доступу до ресурсу: <http://www.rae.ru/forum2012/284/2509>.

18. Добротій О. Л., Кривоніс М. Л. Базова програма “Я у Світі” (психолого-методичний супровід) Харків: Видавництво “Ранок”, 2011. 224с.

19. Долинська Л. В. Загальна психологія: Підручник / Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук, О. В. Скрипченко та ін. Київ: Либідь, 2005. 416 с. С. 215-223.

20. Долинська Л. В. Вікова та педагогічна психологія / Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук, О. В. Скрипченко та ін. Київ: Просвіта, 2001. 464 с. С. 185-193.

21. Желібо Є., Заверуха Н., Зацарний В. Безпека життєдіяльності: Навчальний посібник. Київ: Каравела, 2003. 328 с. С. 181-183.

22. Жук Ю.О. Теоретико-методичні засади організації навчальної діяльності старшокласників в умовах комп'ютерно орієнтованого середовища навчання: Монографія. Київ: Педагогічна думка, 2017. 468 с. С. 55-66.

23. Іванова С. М. Вплив комп'ютерних ігор на формування елементів логічного мислення у дітей старшого дошкільного віку [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://www.nbu.gov.ua/eournals/ITZN/em2/content/07ismaps.html>.

24. Калюкіна А. Об опыте детского творчества. Начальная школа. 2000. № 12. С. 44-47.

25. Каратаєва М. І. Розвиток творчої особистості дошкільника. Кам'янець-Подільський: ПП “Медобори-2006”, 2008. С. 159-196.

26. Креативный ребенок: Диагностика и развитие творческих способностей. Ростов на Дону: Феникс, 2004. 416 с. (Серия «Мир вашего ребенка»).

27. Кононко О. Про базову програму розвитку дитини дошкільного віку «Я у світі» / Дошкільне виховання. 2008. №1. с. 3-7.

28. Кореганова О. І. Комп'ютер у дошкільному закладі // Комп'ютер у школі та сім'ї. 2000. №3. С.40

29. Крутій К. Л. Перспективне планування роботи з дітьми середнього дошкільного віку за програмою «Дитина в дошкільні роки». Запоріжжя : ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2012. 246 с. С. 243-244.

30. Крутій К. Л. Дитина в дошкільні роки : комплексна освітня програма / автор. колектив ; наук. керівник К. Л. Крутій. Запоріжжя : ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2016. 160 с.

31. Кузнецова І. В. Комп'ютер у школі та сім'ї. 2011. № 1. С. 19-20.

32. Кульчицька О. І., Чорна Л. Г. Діагностика рівня розвитку творчих здібностей // Обдарована дитина. 2003. №4. С. 13-28.

33. Кульчицька О. І., Чорна Л. Г. Діагностика рівня розвитку творчих здібностей // Обдарована дитина. 2003. №5 С. 42-50.

34. Кульчицька О. І. Простір для здійснення творчих задумів // Обдарована дитина. 2005. № 7. С. 2-5.

35. Лаврентьева Г. М. Комп'ютерно-ігровий комплекс // Дошкільне виховання. 2003. №1. С. 10.

36. Лупійко Л. В. Особистісний розвиток старших дошкільників засобами народних природознавчих традицій // Вісник Чернігівського державного педагогічного університету імені Т. Г. Шевченка. Випуск 82. Серія: Психологічні науки: Збірник наукових праць: у 2 т. Чернігів: ЧДПУ, 2010. Вип. 82. Том 2. С. 15-17.

37. Мадзігон В. М., Лапінський В. В., Дорошенко Ю. О. Педагогічні аспекти створення і використання електронних засобів навчання // Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць. Київ: Пед. Думка, 2003. с. 70-82.

38. Максимчук Н. П. Психологія дитячої обдарованості: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів. Кам'янець-Подільський: «Медобори» (ПП Мошак М.Ф.), 2003. 124с.
39. Максимчук Н. П. Основи психокорекції: Навчальний посібник. Кам'янець -Подільський: ПП «Медобори», 2011. 176с.
40. Матрос Д. Ш. Школа информатизации процесса. Издательство Центр «Педагогический поиск», 2011. 128с. С. 67-85.
41. Матюшкин А. М. Одарённость и возраст. Развитие творческого потенциала одарённых детей: учеб. пособие. Москва: Воронеж: МОДЭК, 2004. 192 с. С. 37-45.
42. Молодушкіна І. В. Розвиток креативних здібностей у дітей дошкільного віку / упор. Молодушкіна І. В. Харків: Вид. група «Основа», 2012. 204 с. (Серія «Творчому педагогу») С. 115-217.
43. Моляко В. О., Музика О. Л. Здібності, творчість, обдарованість: теорія, методика, результати досліджень. Житомир: Вид -во Рута, 2006. 320 с. С. 30-45.
44. Морзе Н. В., Вембр В. П., Кузьминська О. Г. Інформатика: УВЦ «Школяр», 2009. 23 с.
45. Моррис Д., Роллингз Э. Проектирование и архитектура игр. Москва: Издательский дом «Вильямс», 2006. С. 39-43.
46. Моторин В. Воспитательные возможности компьютерных игр // Дошкольное воспитание. 2000. №11. С.53-57.
47. Некрасова З. В., Некрасова Н. В. Как оттащить ребенка от компьютера и что потом с ним делать. Киев: София. 2008. 125 с.
48. Нечипорук Н. І., Томе О. П. Розвивальні ігри для дошкільників. Харків: Основа, 2007. 192 с. С. 45-112.
49. Новик І. М. Проектування навчальних комп'ютерних ігор в освітньому процесі дошкільного навчального закладу [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://www.psyh.kiev.ua/>.

50. Осипова Т. Г. Компьютерные программы для детей дошкольного возраста // Детский сад от А до Я: научно-методический журнал для педагогов и родителей. 2003. №1. С. 149-161.

51. Павелків Р. В., Цигипало О. П. Дитяча психологія : навч. посіб. Київ: Академвидав, 2008. 431 с. С. 122-201.

52. Павлюк Р. О. Критеріальна готовність майбутніх вихователів до використання казки при навчанні іноземної мови дошкільників // Наукові здобутки студентів і магістрантів – школі ХХІ століття: Матеріали Міжнародної науково -практичної конференції. Полтава: ПДПУ, 2006. С. 16-17.

53. Панчук Н. П. Психологічні особливості особистості обдарованої дитини старшого дошкільного та молодшого шкільного віку / Педагогічна освіта: теорія і практика: Збірник наукових праць / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України [гол. ред. Лабунець В.М.]. Вип.27 (2 – 2019). Ч.1. Кам'янець-Подільський. 2019. С. 335-340.

54. Парамонова Л. А. Теория и методика творческого конструирования в детском саду: Учеб. пособие для студ. высш. пед. учеб. Заведений // Москва, 2002. С. 84.

55. Пов'якель Н. І., Зайчикова Т. В. Психологічні передумови виникнення стресових реакцій особистості// Науковий часопис Н ПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 12 : Психологічні науки.2012. Вип. 37. С. 189-195.

56. Поніманська Т. І. Дошкільна педагогіка .Київ Академвидав, 2004. 356 с. С. 27-54.

57. Поніманська Т., Павлюк Т. Умови застосування комп'ютера в навчально-виховному процесі дошкільних навчальних закладів // Вісник Інституту розвитку дитини. Сер. : Філософія, педагогіка, психологія. 2014. Вип. 32. С. 90-95. Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vird_2014_32_17.

58. Равен Д. «Матриці Равена» (дитячий варіант) [Електронний ресурс].
Режим доступу до ресурсу:

<https://dytpsyholog.com/2015/07/09/%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D1%8C%D0%B%E%D1%80%D0%BE%D0%B2%D1%96%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%B3%D1%80%D0%B5%D1%81%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D1%96%D0%BC%D0%B0%D1%82%D1%80%D0%B8%D1%86%D1%96%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B5%D0%BD/>.

59. Рибалка В. В. Словник із психології та педагогіки обдарованості і таланту особистості: термінологічний словник. Київ, Житомир: Вид -во ЖДУ ім. І. Франка, 2016. 424 с. С. 317, 319–322, 346, 356.

60. Ротаєнко П. та ін. Мультимедійні засоби навчання // Інформатика. 2003. №6. С.10-15

61. Смульсон М. Л. Мислення та інтелект: Розділ III.4. Уява і творчість: Розділ III.5. // Психологія: Підручник для студентів вищих навчальних закладів: Допущено Міністерством освіти і науки України /За ред. Ю. Л. Трофімова. Київ: Либідь, 2001 (3 видання). 100 с. С. 23-46.

62. Федорчук В. В. Ігрова діяльність як засіб активізації пізнавального інтересу під час вивчення психолого-педагогічних дисциплін у закладі вищої освіти / Педагогічна освіта: теорія і практика: Збірник наукових праць / Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка; Інститут педагогіки НАПН України [гол. ред. Лабунець В.М.]. Вип.27 (2 – 2019). Ч.1. Кам'янець-Подільський. 2019.С.127-133.

63. Федорчук В. В. Педагогічні технології в початковій школі: навчально-методичний посібник. Кам'янець-Подільський: Видавець ПП Зволейко Д.Г., 2014. 268с.

64. Чайка Г. В. Симптоми комп'ютерної залежності // Практична психологія та соціальна робота. 2009. № 10. С. 52-55.

65. Чайнова Л. Д. Компьютерные игры в дошкольном образовании // Техническая эстетика. 1992. № 1. С.19-21.

66. Шапкін С. А. Комп'ютерна гра: нова галузь психологічних досліджень // Психологічний журнал. 1999. Т. 20, № 1. с. 86-102.

67. Яценко Т. В. Особливості сформованості творчої уяви у дошкільників з підвищеним рівнем пізнавальної активності // Актуальні проблеми психології: Психологія обдарованості: [збірник наукових праць / за ред. С.Д. Максименка і Р.О. Семенової]. Житомир: Вид -во ЖДУ ім. І. Франка, 2009. Т.6. Вип. 4. С. 231-243.

68. Crawford C. The Art of Computer Game Design. 1982. P.12-18.

69. Kohen S., Portney K., Rehberger D., Thorsen C. Virtual Decisions: Digital Simulations for Teaching Reasoning in the Social Sciences and Humanities. Lawrence Erlbaum Associates Inc. 2008. 286 с. С. 248-249.

70. Poole S. Trigger Happy Videogames and the entertainment revolution. London: Fourth Estate, 2000. С. 115-126.

71. Torrance E. P. Education and the creative. Minneapolis: Univ. of Minnesota press, 1967. 167 с. С. 128.